

Αρείου Πάγου 307/2010 (Β1, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Πηγή: <http://www.areiospagos.gr/>

Περίληψη:

Η άσκηση του δικαιώματος της καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας αόριστου χρόνου υπόκειται στον περιορισμό του άρθρου 281 ΑΚ.- Απαιτείται η καθ' υπέρβαση των ορίων του άρθρου 281 ΑΚ καταγγελία να οφείλεται σε συγκεκριμένους λόγους, που πρέπει να επικαλεστεί και να αποδείξει ο εργαζόμενος, εξαιτίας των οποίων η άσκηση του σχετικού δικαιώματος του εργοδότη υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλει το άρθρο 281 ΑΚ.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Β1' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Ηλία Γιαννακάκη, Αντιπρόεδρο Αρείου Πάγου, Σπυρίδωνα Ζιάκα, Βαρβάρα Κριτσωτάκη, Παναγιώτη Κομνηνάκη και Ανδρέα Δουλγεράκη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του την 12η Ιανουαρίου 2010, με την παρουσία και του γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Της αναιρεσείουσας: Ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΕFG EUROBANK - ΕΡΓΑΣΙΑΣ", που εδρεύει στην ... και εκπροσωπείται νόμιμα. Εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Γεώργιο Δαούτη.

Της αναιρεσίβλητης: Ψ, κατοίκου ..., η οποία εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξούσιους δικηγόρους της Κων/νο Φραγκανδρέα και Κωνσταντίνο Παπαδημητρίου.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 13-2-2004 αγωγή της ήδη αναιρεσίβλητης, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 331/2005 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 4950/2007 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί η αναιρεσείουσα με την από 14-12-2007 αίτησή της.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο Εισηγητής Αρεοπαγίτης Παναγιώτης Κομνηνάκης διάβασε την από 3-2-2009 έκθεσή του, με την οποία εισηγήθηκε την παραδοχή της αιτήσεως αναιρέσεως.

Ο πληρεξούσιος της αναιρεσεύουσας ζήτησε την παραδοχή της αιτήσεως, οι πληρεξούσιοι της αναιρεσίβλητης την απόρριψή της, καθένας δε την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Από τα άρθρα 669 παρ. 2 του ΑΚ, 1 του Ν. 2112/1920 και 1 και 5 του Ν. 3198/1955 προκύπτει ότι η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας αόριστου χρόνου είναι μονομερής αναιτιώδης δικαιοπραξία και, συνεπώς, το κύρος αυτής δεν εξαρτάται από την ύπαρξη ή την ελαττωματικότητα της αιτίας για την οποία έγινε αλλά αποτελεί δικαίωμα του εργοδότη και του εργαζόμενου. Η άσκηση όμως του δικαιώματος αυτού, όπως και κάθε δικαιώματος, υπόκειται στον περιορισμό του άρθρου 281 ΑΚ, δηλαδή της μη υπερβάσεως των ορίων που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος, η υπέρβαση δε των ορίων αυτών καθιστά άκυρη την καταγγελία σύμφωνα με τα άρθρα 174 και 180 του ΑΚ. Η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας από τον εργοδότη είναι άκυρη ως καταχρηστική και όταν υπαγορεύεται από ταπεινά ελατήρια, που δεν εξυπηρετούν τον σκοπό του δικαιώματος, όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις που η καταγγελία οφείλεται σε εμπάθεια, μίσος ή έχθρα ή σε λόγους εκδικήσεως, συνεπεία προηγηθείσας νόμιμης αλλά μη αρεστής στον εργοδότη συμπεριφοράς του εργαζομένου κατά τη διεκδίκηση από αυτόν νομίμως, δικαστικώς ή εξωδίκως, των δικαιωμάτων του, χωρίς να ασκεί επιρροή το τυχόν αβάσιμο των αξιώσεων που προβάλλει ο εργαζόμενος, εκτός αν πρόκειται για περιπτώσεις προπετούς προβολής προφανώς αστήρικτων αξιώσεων. Δεν συντρέχει, όμως, περίπτωση καταχρηστικής καταγγελίας όταν δεν υπάρχει γι' αυτήν κάποια αιτία, αφού, ενόψει των όσων εκτέθηκαν για τον αναιτιώδη χαρακτήρα της καταγγελίας και την άσκηση αυτής καθ' υπέρβαση των ορίων του άρθρου 281 ΑΚ, για να θεωρηθεί η καταγγελία άκυρη ως καταχρηστική, δεν αρκεί ότι οι λόγοι που επικαλέστηκε γι' αυτήν ο εργοδότης ήταν αναληθείς ή ότι δεν υπήρχε καμία εμφανής αιτία, αλλά απαιτείται η καταγγελία να οφείλεται σε συγκεκριμένους λόγους, που πρέπει να επικαλεστεί και να αποδείξει ο

εργαζόμενος, εξαιτίας των οποίων η άσκηση του σχετικού δικαιώματος του εργοδότη υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλει το άρθρο 281 ΑΚ. Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο δέχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση τα ακόλουθα: Η ενάγουσα (ήδη αναιρεσίβλητη) προσλήφθηκε από την "ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΡΗΤΗΣ", η οποία συγχωνεύθηκε με την εναγόμενη τράπεζα (ήδη αναιρεσείουσα), στις 2-11-1987 ως υπάλληλος αυτής. Από την πρόσληψή της υπηρέτησε στο κατάστημα της Τράπεζας Κρήτης στη ... και στη συνέχεια διαδοχικά στο κατάστημα ... στη Διεύθυνση Επιθεώρησης και στην Υπηρεσία Μετοχών. Το Μάρτιο του έτους 1999 τοποθετήθηκε αυθαίρετα στο Ταμείο Υγείας Ασφάλισης Προσωπικού Τραπεζών, το οποίο είναι ξεχωριστό νομικό πρόσωπο και δεν έχει σχέση με τραπεζικές εργασίες, παρά το γεγονός ότι ήταν έμπειρη και ικανή υπάλληλος, πτυχιούχος Νομικής Σχολής και ομιλούσε τρεις ξένες γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά και Ισπανικά). Στο εν λόγω Ταμείο επιδεινώθηκε λόγω της συνεχούς χρήσης βαριών μεταλλικών σφραγίδων, η τενοντίτιδα που είχε υποστεί και στα δυο χέρια. Προς αντιμετώπιση δε της κατάστασης αυτής της υγείας της οι γιατροί του Ταμείου της τοποθετούσαν επιδέσμους στα χέρια και ειδικά έμπλαστρα στον τράχηλο και στην ωμοπλάτη. Πλέον τούτων της χορηγούσαν ισχυρά αναλγητικά χάπια. Μετά την, κατά τα παραπάνω, επιδείνωση της υγείας της η ενάγουσα ζήτησε την απομάκρυνσή της από το Ταμείο Υγείας Ασφάλισης Προσωπικού Τραπεζών, αίτημα το οποίο δεν ικανοποιήθηκε. Συνέπεια της αρνητικής απέναντί της στάσης των οργάνων της εναγομένης (... , ...) ήταν να υποστεί κατάθλιψη και να εισαχθεί προς παρακολούθηση στη Νευρολογική Κλινική του Σισμανόγλειου Νοσοκομείου. Επανέφερε το αίτημά της να επανέλθει στην προηγούμενη εργασία της στην Τράπεζα στο Διευθυντή προσωπικού της εναγομένης Ο τελευταίος δεν ικανοποίησε και πάλι το αίτημά της και της πρότεινε να αποχωρήσει από την Τράπεζα με αποζημίωση 30.000 ευρώ και με εξαμηνιαία άδεια μετά αποδοχών, πράγμα που δεν αποδέχθηκε η ενάγουσα. Στη συνέχεια η εναγομένη με το από 19-11-2003 έγγραφο της κατάγγειλε τη σύμβαση εργασίας της τελευταίας "... για ελλιπή υπηρεσιακή απόδοση και επαγγελματική ανεπάρκεια, μη τήρηση των συμβατικών και νομίμων υποχρεώσεων, ανεξάρτητα εάν εκ τούτων προεκλήθη ζημία ή όχι στην Τράπεζα και προσφέρουμε τη νόμιμη αποζημίωση ...". Οι επικαλούμενοι στο έγγραφο λόγοι δεν αποδείχθηκαν βάσιμοι. Αντίθετα, αποδείχθηκε ότι η ενάγουσα, πέραν των όποιων προβλημάτων υγείας που αντιμετώπιζε, ήταν ικανή και έμπειρη περί τις τραπεζικές εργασίες υπάλληλος με αρκετά τυπικά προσόντα και συνεπής στην εκτέλεση των καθηκόντων της. Η κρίση

αυτή δεν αναιρείται από το γεγονός ότι ορισμένες ημέρες καθυστερούσε να προσέλθει στην εργασία της και έλαβε αναρρωτική άδεια, κατά το χρονικό διάστημα που αντιμετώπιζε τα πιο πάνω προβλήματα υγείας. Δεν αποδείχθηκε βάσιμος ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι την τοποθέτηση - μετάθεσή της στο Ταμείο Υγείας Ασφάλισης Προσωπικού Τραπεζών ζήτησε η ίδια η ενάγουσα και ότι η θέση αυτή είναι καλλίτερη από αυτήν που μέχρι τότε κατείχε. Υπό τα περιστατικά αυτά η καταγγελία δεν έγινε "... για ελλιπή υπηρεσιακή απόδοση και επαγγελματική ανεπάρκεια και μη τήρηση των συμβατικών και νομίμων υποχρεώσεων ..." της ενάγουσας αλλά από λόγους εκδικητικούς των νομίμων εκπροσώπων της εναγομένης προς το πρόσωπό της στην προσπάθειά της να δικαιωθεί εξαιτίας της προαναφερόμενης δυσμενούς μεταβολής των όρων εργασίας της. Με βάση τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά, το Εφετείο έκρινε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι η άσκηση του δικαιώματος της εναγομένης περί καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας με την ενάγουσα υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και ο κοινωνικός και οικονομικός σκοπός του δικαιώματος (άρθρο 281 ΑΚ) και ότι, επομένως, η καταγγελία αυτή είναι άκυρη ως καταχρηστική. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο παραβίασε ευθέως τον ουσιαστικού δικαίου κανόνα του άρθρου 281 ΑΚ, αφού, για το χαρακτηρισμό της καταγγελίας ως καταχρηστικής και, κατά συνέπεια, άκυρης, αρκέστηκε στα γενόμενα δεκτά από αυτό περιστατικά ότι η ενάγουσα ήταν ικανή και έμπειρη περί τις τραπεζικές εργασίες υπάλληλος με αρκετά τυπικά προσόντα και συνεπής στην εκτέλεση των καθηκόντων της, προς αντίκρουση των αναφερομένων στην καταγγελία λόγων που επικαλέστηκε γι' αυτήν η εναγομένη, που δεν αρκεί να είναι αναληθείς, και ότι η καταγγελία της συμβάσεως αυτής έγινε από λόγους εκδικητικούς των νομίμων εκπροσώπων της εναγομένης προς το πρόσωπό της, στην προσπάθειά της να δικαιωθεί εξαιτίας της προαναφερόμενης δυσμενούς μεταβολής των όρων εργασίας της. Συνέδεσε, δηλαδή, το ανωτέρω περιστατικό (της εκδικητικής συμπεριφοράς) με την παραπάνω μεταβολή και στην προσπάθεια της αναιρεσίβλητης να δικαιωθεί, χωρίς να δεχθεί ότι συνέτρεχαν και άλλες περιστάσεις, οι οποίες σε συνδυασμό με τα άνω δεκτά γενόμενα, να καθιστούν την καταγγελία καταχρηστική, όπως ότι η προαναφερόμενη μεταβολή είναι αντίθετη προς το νόμο, τους όρους της συμβάσεως και τα όρια που ορίζονται στο άρθρο 281 ΑΚ, λαμβανομένου υπόψη ότι ο εργοδότης ασκώντας το διευθυντικό του δικαίωμα έχει την εξουσία να προσδιορίσει το περιεχόμενο της υποχρεώσεως του μισθωτού για

παροχή εργασίας καθορίζοντας τους όρους της παροχής της, τον τόπο, τον χρόνο και τον τρόπο, εφόσον οι όροι αυτοί δεν έχουν προσδιορισθεί από κανόνες δικαίου ή από τη σύμβαση εργασίας. Το δικαίωμα αυτό προσδιορίζει την εξουσία του εργοδότη, ως διευθυντή της εκμετάλλευσης, να οργανώνει και να διευθύνει την επιχείρησή του κατά τον δυνατό προσφορότερο τρόπο. Η άσκηση όμως του διευθυντικού δικαιώματος υπόκειται στους περιορισμούς του άρθρ. 281 του ΑΚ, δηλαδή δεν δύναται να υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλονται από την καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή τον κοινωνικό ή οικονομικό σκοπό του δικαιώματος. Επομένως, είναι βάσιμος και πρέπει να γίνει δεκτός ο από το άρθρο 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως. Κατ' ακολουθία των παραπάνω, πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, να παραπεμφθεί η υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, του οποίου είναι δυνατή η σύνθεση από άλλους δικαστές (άρθρο 580 § 3 ΚΠολΔ), και να καταδικαστεί η αναιρεσίβλητη στα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την υπ' αριθμ. 4950/2007 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Παραπέμπει την υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, το οποίο θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που εξέδωσαν την αναιρούμενη απόφαση. Και

Καταδικάζει την αναιρεσίβλητη στα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας, τα οποία ορίζει σε δυο χιλιάδες τριακόσια (2.300) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 26 Ιανουαρίου 2010. Και

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 23 Φεβρουαρίου 2010.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ